

TÉMA ŠTANDARDU:

EDUKÁCIA MATKY V OROFACIÁLNEJ STIMULÁCII NOVORODENCA

ZÁVAZNOSŤ: sestry pracujúce na Novorodeneckej klinike v Nových Zámkoch

SKUPINA STAROSTLIVOSTI:

1. matky novorodencov s ordinovanou OFS
2. novorodenci u ktorých je ordinovaná OFS:
 - ktorí majú problémy s koordináciou sania a prehĺtania
 - sondovaní novorodenci pre poruchy pitia
 - prenatúrni novorodenci
 - s poškodením CNS
 - DOWN SYNDRÓM
 - PIER ROBIN SYNDRÓM

CIEL: teoreticky a prakticky naučiť matku realizovať adekvátnu orofaciálnu stimuláciu bodov a dráh

KONTROLA: minimálne 1x ročne

ZODPOVEDNÝ: vrchná sestra, staničná sestra

POUŽITÉ SKRATKY:

JISN -jednotka intenzívnej starostlivosti o novorodencov
OFS-orofaciálna stimulácia
CNS-centrálny nervový systém

Š1 Pracovníci:

sestra pracujúca na úseku Novorodeneckej kliniky, kde leží dieťa s minimálnou praxou na oddelení 6 mesiacov zaučená v OFS

Š2.1 Prostredie -umiestnenie dieťaťa: OFS sa realizuje na úseku kde je dieťa hospitalizované**Š2.2 Prostredie – organizačné zabezpečenie:**

- ticho, pokoj v miestnosti bez rušenia telefónu a iných rušivých momentov, ktoré by vyvolávali obrannú reakciu zobrazovanú na mimike dieťaťa
- čas mimo návštev, mimo jedla matky, pred jedlom dieťaťa

Š3 Pomôcky:

- dezinfekčný roztok na ruky podľa štandardu Bariarová ošetrovacia starostlivosť
- hodinky s možnosťou sledovania sekúnd,
- lehátko pod dieťa na zvýšenú polohu dieťaťa

Š4 Dokumentácia:

- edukačný materiál – nákres s popisom (viď zadná časť štandardu – Príloha)
- denný záznam zhodnotenia ošetrovateľskej starostlivosti

P1 Informovanie matky – sestra spolu s lekárom informujú matku o:

- OFS kedy a prečo sa robí
- novej kombinácii bodovej a dráhovej techniky
- spôsobe realizácie OFS

P2 Sestra zistí a dohodne si s matkou

- komunikácia v jazyku slovenkom, maďarskom, inom
- ochota matky spolupracovať, výber vhodného prostredia a času
- prispôsobí komunikáciu podľa IQ matky, podľa psychického komfortu matky
- odovzdá matke edukačný materiál

P3 Sestra zabezpečí prípravu dieťaťa:

- ak dieťaťa neleží pri matke, sestra zavolá matku
- matka prípadne sestra prebalí dieťa
- v prípade, že dieťa plače, matka dieťa ukludní

P4 Hlavné zásady: sestra vysvetlí matke hlavné zásady OFS bodovou technikou:

- sestra aj matka si umyjú a vydezinfikujú ruky až po lakty, dezinfekčný roztok musí zaschnúť
- OFS bodovou technikou robíme 3x denne
- OFS bodovou technikou robíme vždy pred jedlom
- na cvičenie potrebujeme zhruba 5 minút
- OFS bodovou technikou robíme pomaly ukazovákmi oboch rúk body zľahka tlačíme po dobu 5 sekúnd

P5 Edukácia matky:

- sestra začína s názornou ukážkou OFS bodovou technikou podľa edukačného materiálu a slovne komentuje čo robí,
- sestra sleduje reakcie matky počas OFS upozorní ju na reakcie dieťaťa čo jej dieťaťa robí a čo by malo robiť
- sestra nabáda matku, aby sa pýtala

P6 Sestra začína s názornou ukážkou OFS bodovou technikou na dieťati a komentuje čo robí:

P6.1 ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.1- vnútorné kútiky očí, reakcia dieťaťa je žmurkanie

P6.2 ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.2- vonkajšie kútiky očí, reakcia dieťaťa je pohyb očí

P6.3 ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.3 - vnútorné strany obočia, reakcia dieťaťa je stiahnutie obočia

- P6.4** ukazovákom zľahka zatlačí na 5 s bod č.4 - stred čela nad koreňom nosa, reakcia dieťaťa je zdvihnutie obočia, vraštenie čela
- P6.5** ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.5 - vonkajšie strany obočia, reakcia dieťaťa vraštenie obočia, kolmá vráska
- P6.6** ukazovákom zľahka zatlačí na 5 s bod č.6 - koreň nosa, reakcia dieťaťa zvráštenie nosa
- P6.7** ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.7- na krídla nosa, reakcia dieťaťa rozšírenie nozdier
- P6.8** ukazovákom zľahka zatlačí na 5 s bod č.8 - jamku pod nosom nad hornou perou, reakcia dieťaťa je reakcia vrchnej pery, spojenie pier
- P6.9** ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.9 - oba ústne kútiky, reakcia dieťaťa úsmev
- P6.10** ukazovákom zľahka zatlačí na 5 s bod č.10 - medzi bradou a dolnou perou, reakcia dieťaťa spojenie pier, spodná pera na hornú
- P6.11** ukazovákom zľahka zatlačí na 5 s bod č.11 - pod dolnou sánkou v mäkkej časti pod bradou, reakcia dieťaťa prehltnutie
- P7** Sestra po ukončení OFS bodovou technikou prerozpráva celý postup podľa nákresu
- P8** Sestra vyzve matku, aby postup prerozprávala aj ona.
- P9** Sestra ponechá matke edukačný materiál-nákres s popisom a odporučí jej, aby OFS bodovú techniku skúšala na svojej tvári pred zrkadlom.
- P10** Pred ďalším kŕmením OFS bodovou technikou realizuje matka pod dohľadom sestry.
- P11** Sestra nabáda matku, nech slovne komentuje očakávané reakcie u dieťaťa pri realizácii OFS bodovou technikou.
- P12** Sestra vysvetlí matke, že ak je dieťa veľmi nekludné a nezvláda všetkých 11 bodov naraz, môžeme zvoliť individuálne tempo OFS, to znamená, že budeme body postupne pridávať.
- P13** Sestra zapíše stupeň edukácie matky do dokumentácie dieťaťa.
- P14** Matka robí OFS bodovou technikou pod dohľadom sestry, kým matka nemá istotu, že OFS robí správne.
- P15 Sestra pokračuje OFS dráhovou technikou** s názornou ukážkou na dieťati a komentuje čo robí dľa predlohy na edukačnom materiáli:
- P15.1** ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejde dráhu č.1 podľa obrázku - od stredu brady k ušniciam a povedľa vonkajších očných kútikov do stredu čela, reakcia dieťaťa je zášklb bradou, sledovanie očami
- P15.2** ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejde dráhu č.2 podľa obrázku – od ústnych kútikov k ušniciam a oblúkom do stredu temena dieťaťa, reakcia dieťaťa je zášklb kútkom úst jednostranne
- P15.3** ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejdem dráhu č.3 podľa obrázku – od nosných krídelk hornej časti ušnice a oblúkom do zadnej časti temena, reakcia dieťaťa je rozšírenie nosných krídel jednostranne
- P15.4** ukazovákom pomaly a zľahka prejdem dráhu č.4 podľa obrázku - od koreňa nosa smerom na stred hlavičky, reakcia dieťaťa je zvráštenie nosa, čela, pohľad hore
- P15.5** ukazovákmi obojstranne a zľahka prejdem dráhu č.5 podľa obrázku - od vnútorných očnicových oblúkov smerom von, reakcia dieťaťa je jednostranné zdvihnutie obočia
- P15.6** ukazovákom pomaly a zľahka prejdem dráhu č.6 podľa – od vonkajšieho očného kútika ľavého oka okolo celej tváre urobí kruh, reakcia dieťaťa je pohľad, úsmev, grimasa
- P16** Sestra po ukončení OFS prerozpráva celý postup podľa nákresu
- P17** Sestra vyzve matku, aby postup prerozprávala aj ona.

- P18** Sestra ponechá matke edukačný materiál -nákres s popisom a odporučí jej, aby OFS bodovú techniku skúšala na svojej tvári pred zrkadlom.
- P19** Pred ďalším kŕmením OFS bodovou technikou realizuje matka pod dohľadom sestry.
- P20** Sestra nabáda matku, nech slovné komentuje očakávané reakcie u dieťaťa pri realizácii OFS bodovou technikou.
- P21** Sestra vysvetlí matke, že ak je dieťa veľmi nekludné a nezvláda všetko naraz, môžeme zvoliť individuálne tempo OFS, to znamená, že budeme body a dráhy postupne pridávať.
- P22** Sestra zapíše stupeň edukácie matky do dokumentácie dieťaťa.
- P23** Matka robí OFS pod dohľadom sestry, kým matka nemá istotu, že OFS robí správne
- V1** Matka pozná dôvod OFS.
- V2** Matka vie vymenovať hlavné zásady OFS.
- V3** Matka vie vymenovať očakávané reakcie dieťaťa.
- V4** Matka realizuje OFS samostatne.
- V5** V dokumentácii dieťaťa sú uvedené reakcie dieťaťa na OFS realizovanú matkou.

Príloha: Materiál o OFS pre matku dieťaťa

Príloha: Materiál o OFS pre matku dieťaťa

Orofaciálna stimulácia – stimulácia na tváričke dieťaťa

- OFS robíme vždy pred jedlom
- na cvičenie potrebujeme zhruba 5 minút
- OFS bodovou technikou robíme pomaly ukazovákmi oboch rúk body zľahka tlačíme po dobu 5 sekúnd
- mamička začína podľa obrázku a sleduje reakcie dieťaťa

BODOVÁ TECHNIKA

má 11 bodov

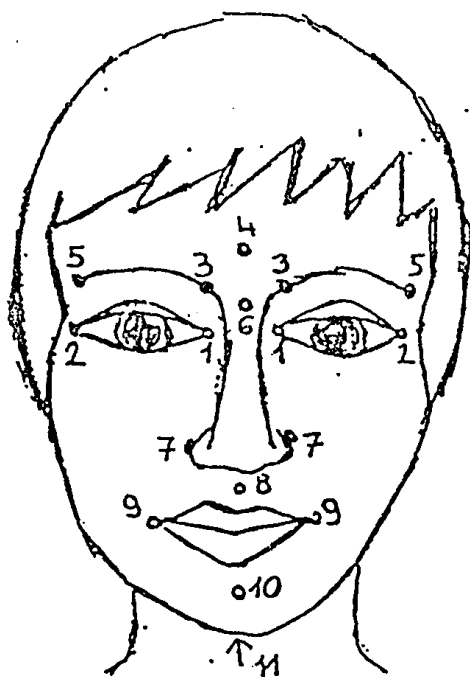
1. ukazovákmi zľahka zatlačíme na 5 s body č.1- **vnútorné kútiky očí**, reakcia dieťaťa je **žmurkanie**
2. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.2- **vonkajšie kútiky očí**, reakcia dieťaťa je **pohyb očí**
3. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.3-**vnútorné strany obočia**, reakcia dieťaťa je **stiahnutie obočia**
4. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s bod č.4- **stred čela nad koreňom nosa**, reakcia dieťaťa je **zdvihnutie obočia, vrašenie čela**
5. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.5- **vonkajšie strany obočia**, reakcia dieťaťa **vrašenie obočia, kolmá vráska**
6. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s bod č.6- **koreň nosa**, reakcia dieťaťa **zvrátenie nosa**
7. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.7- **na krídla nosa**, reakcia dieťaťa **rozšírenie nozdier**
8. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s bod č.8- **jamku pod nosom** nad hornou perou, reakcia dieťaťa je reakcia vrchnej pery, **spojenie pier**
9. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s body č.9- **oba ústne kútiky**, reakcia dieťaťa **úsmev**
10. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s bod č.10- **medzi bradou a dolnou perou**, reakcia dieťaťa **spojenie pier, spodná pera na hornú**
11. ukazovákmi zľahka zatlačí na 5 s bod č.11- **pod dolnou sánkou** v mäkkej časti pod bradou, reakcia dieťaťa **prehltnutie**

OFS DRÁHOVOU TECHNIKOU:

má 6 dráh

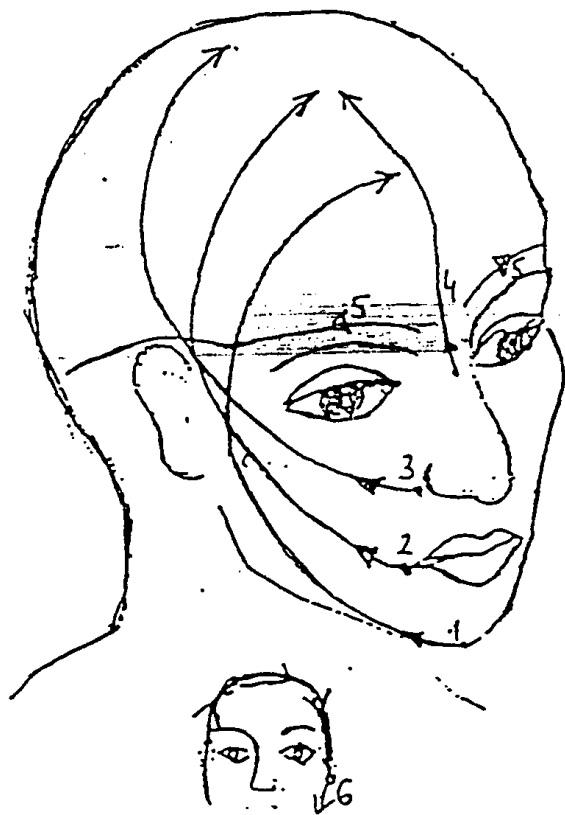
12. ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejdeme dráhu č.1 **od brady k vrcholu hlavičky** podľa obrázku po tvári dieťaťa, reakcia dieťaťa je **záškľb bradou**, sledovanie očami
13. ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejdeme dráhu č.2 **od ústnych kútikov k vrcholu hlavičky** podľa obrázku po tvári dieťaťa, reakcia dieťaťa je **záškľb kútkom úst** jednostranne
14. ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejdeme dráhu č.3 **od nosových krídel k vrcholu hlavičky** podľa obrázku po tvári dieťaťa, reakcia dieťaťa je **rozšírenie nosných krídel** jednostranne
15. ukazovákmi pomaly a zľahka prejdeme dráhu č.4 **od koreňa nosa k vrcholu hlavičky** podľa obrázku po tvári dieťaťa, reakcia dieťaťa je **zvrátenie nosa, čela, pohľad hore**
16. ukazovákmi obojstranne pomaly a zľahka prejdeme dráhu č.5 **ponad obočie až za ušká** podľa obrázku po tvári dieťaťa, reakcia dieťaťa je jednostranné **zdvihnutie obočia**
17. ukazovákmi pomaly a zľahka prejdeme dráhu č.6 **okolo tváre** podľa obrázku okolo tváre dieťaťa, reakcia dieťaťa je **pohľad, úsmev, grimasa**

OROFACIÁLNA STIMULÁCIA

1. žmurkanie
2. pohyb očí
3. sťahnutie obočia
4. zdvihnutie obočia, vrašenie čela
5. všatenie obočia - kolmá vráska
6. zvráštenie nosa
7. rozšírenie nozdier
8. reakcia vrchnej pery, spojnic pier
9. úsmev
10. spojenie pier, spodná pera na hornú
11. prehltnutie

V každej sérii zatlačíme na každý bod 5 sekúnd, zachováme postupnosť bodov, opakovať 3 x denne, najlepšie pred jedlom

1. dráha - záškľb bradou, sledovanie očami, dotyk rukou
2. dráha - záškľb kútkom úst jednostranne
3. dráha - rozšírenie nos.kridiel jednostranne
4. dráha - zvráštenie nosa, čela, pohľad hore
5. dráha - jednostranné zdvihnutie obočia
6. dráha - okolo tváre - reakcia: pohľad, úsmev, grimasa